

Nonro mag Chenro mar Chokruok mar Ngimawa kod Tijwa

MACH 2-8

MWANDU MA YUDORE E WACH NYA-SAYE | CHAKRUOK 22-23

“Nyasaye Notemo Ibrahim”

w12 7/1 23 ¶4-6

Ang'o momiyo Nyasaye ne Dwaro ni Ibrahim Ochiw Wuode kaka Misango?

Par ane weche ma Jehova ne onyiso Ibrahim: “Kaw wuodi koro, wuodi ma miderma, en mihero, Isaka, kendo . . . chiwe kanyo ka misango miwang’o.” (Chakruok 22:2) Ne ni Jehova luongo Isaka ni wuowi ‘moher.’ Jehova ne ong’eyo kaka Isaka ne en wuowi ma Ibrahim ne ohero ahinya. Nyasaye bende ne ong’eyo kaka en owuon ne ohero Yesu, Wuode. Jehova ne ohero Yesu ahinya, momiyo oluongo Yesu nyadiriyo en owuon kowuok e polo ni “Wuoda mahero.”—Mariko 1:11; 9:7.

Ng’e bende ni Jehova ne okwayo Ibrahim e yo mang’won chiwo wuode maok ochune timo kamano. Jasomo moro mar weche Muma wacho niya kuom yo ma Nyasaye ne okwayogono, “RUOTH nong’eyo ni gima ne okwayono ne en gima duong’ ahinya.” Wang’eyo ni kwayono ne omiyo Ibrahim owinjo malit ahinya e chunye; to nyaka bed ni Jehova bende ne owinjo malit ahinya kane ong’iyo Wuode mohero kasandore nyaka tho. Onge kiawa ni mano ema ne en lit maduong’ie moloyo ma Jehova ne osegawinjoe kendo onge lit mabiro loyo mano.

Omiyo, kata obedo ni gima Jehova ne onyiso Ibrahim mondo otim nyalo chando chunuya, ber keto e paro ni Jehova

ne ok oyie ne jaduong’ machon ma ne oluoro Nyasaye mondo ochiw misango ma kamano. Ne ogeng’o Ibrahim kik oyud lit maduong’ie moloyo manyalo yudo janyuol; ne oreo Isaka kik tho. Kata kamano, Jehova ne ok oreo “Wuode owuon, to nochewe nikech waduto.” (Jo Rumi 8:32) Ang'o momiyo Jehovah owuon ne oyie yudo lit maliich kamano? Ne otimo kamano “mondo wabed mangima.” (1 Johana 4:9) Donge mano nyisowa maler kaka Nyasaye oherowa ahinya! Donge mano jiwowa mondo wan bende wanyise hera?

w12 10/15 23 ¶6

Winj Nyasaye Mondo Iyud Gweth Mosingo

⁶ Jehova Nyasaye bende osetiyo gi weche mag kuong’ruck mondo dhano ma jaricho obed gadier kuom gik mosesingo. Notiyo gi weche kaka, ‘Ruoth Nyasaye owacho, Adiera, mak mana an mantie.’ (Eze. 17:16) Muma lero kinde mopogore opogore mokalo 40, ma Jehova Nyasaye nosingore e yor kuong’ruck. Ranyisi mong’ere ahinya en singo ma Jehova nokuong’orego ne Ibrahim. Kuom higini mathoth, Jehovah notimo singruoge mang’eny ne Ibrahim, ma duto koriw kanyachiel, to nyiso ni Kodhi manosangi ne dhi wuok kuom Ibrahim koka-lo kuom wuode ma Isaka. (Chak. 12:1-3, 7; 13:14-17; 15:5, 18; 21:12) Bang’e Jehovah nonyiso Ibrahim mondo otim gima ne tek ahinya, kochike mondo ochiw wuode ma nohero obed misango. Ibrahim notimo piyo kaka Nyasaye nonyise, to ka ne oikore chiwo Isaka kaka misango, malaika mar Nyasaye ne okwere. Kae to Nyasaye noung’ore niya: “Akuong’ora kuoma awuon,

Jehova owacho, nikech isetimo gini, mak itamori e wuodi, wuodi ma miderma, koro gweth to anagwedhi, kendo met to anamed kothi ka sulwe me polo, gi kuoyo ma ni e dho nam, kendo kothi nokaw dharanga jowasike; kendo kuom kothi dhoudi duto mag piny noyud hawi; niwira isewinjo dwonda.”
—Chak. 22:1-3, 9-12, 15-18.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

w16.02 11 ¶13

Jehova Noluunge ni “Osiepna”

¹³ Ka pok Ibrahim oweyo jotichne ma ne kowogi, nowachonegi kama: ‘Beduru ka kod kanya, to *an gi rawera* wanadhi kucha; wanalam, mi *wanawir iru* kendo.’ (Cha. 22:5) Ibrahim ne temo wacho ang’o? Be nowuondo jotichne, konyisogi ni Isaka ne dhi duogo kong’eyo ni ne odhi chiwe kaka misango? Ooyo. Muma konyowa ng’eyo gima Ibrahim ne paro. (**Som Jo-Hibrania 11:19.**) Ibrahim “nong’ado ei chunye ni Nyasaye ne nigi nyalo mar chiero Isaka kata mana kuom joma otho.” Noyie nichier nitie. Nong’eyo ni Jehova noduokone en kaachiel gi Sara chiege teko mar nyuol kata obedo ni ne giseti. (Hib. 11:11, 12, 18) Nong’eyo ni onge gima nyalo tamo Jehova. Omiyo ne en gadier ni kata ang’o ma ne dhi timore chieng’ono, to wuode ma nohero ne idhi duogne mondo gik moko duto ma Jehova nosingo otimre. Kare e gini iluongo Ibrahim ni “wuon ji duto ma nigi yie”!

it-1-E 853 ¶5-6

Nyalo mar ng’eyo gik ma biro timore e kinde ma biro

Kaka Nyasaye tiyo gi nyalo ma en-go mar ng’eyo gik ma timore e kinde ma biro.
Nyasaye tiyo gi nyalo ma en-go mar ng’eyo

gik ma biro timore e kinde ma biro kaluwore gi chikene makare kendo gigo nyaka winjre mana gi gik ma Muma nyisowa kuome. Mopogore gi paro ma ji nigo ni Nyasaye nochano gik moko duto, Muma nyisowa gik ma Nyasaye ne onono mokwongo eka okawo okang’ bang’ timo nonro e wi wechego.

Mano e momiyo Chakruok 11:5-8 wacho ni Nyasaye ne olor e piny mondo one gima dhano ne osetimo e dala mar Babel. Kinde-no e ma ne ong’adoe gima onego otim mondo kik tiek tij gedo ma ne dhi nyimeno. Bang’ ka richo ne osemedore ahinya e Sodom gi Gomora, Jehovah nonyiso Ibrahim chenro ma en-go mar dhi nono (kotyoi gi malaike) ‘ka be ywak ma ne osewinjono en adier, nimar nyaka *nong’e adiera e wi wachno.*’ (Cha 18:20-22; 19:1) Nyasaye nowacho ni oseng’eyo Ibrahim. To ka Ibrahim noseye chiwo Isaka kaka misango, Jehovah nowachone kama: “*Koro ang’eyo ni in ng’at moluoro Nyasaye,* nikech ok itamori chiwna wuodi makende.”—Cha 18:19; 22:11, 12; pim gi Neh 9:7, 8; Gal 4:9.

MACH 9-15

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | CHAKRUOK 24

“Imanyo Ne Isaka Dhako”

wp16.3 14 ¶3

“Anadhi”

Ibrahim noketo Eliezer mondo okuong’re ni ne ok odhi manyo ne Isaka dhako koa e oganda mar Jo-Kanaan. Nikech ang’o? Jo-Kanaan nochayo Jehovah Nyasaye kendo ne ok gilame. Ibrahim nong’eyo ni e kinde mowinjore Jehovah ne dhi kumo og-

ndano nikech timbegi maricho. Ibrahim ok ne dwar ni wuode ma nohero otudre gi oganda ma timbegi nonjaworeno. Bende, nong'eyo ni wuodeno ne nigi migawo mduong' ahinya e chopo singo mag Nyasaye.—Chakruok 15:16; 17:19; 24:2-4.

wp16.3 14 ¶4

“Anadhi”

Eliezer nodhi nyime nyiso jodalano ni ka nochopo e soko man machiegni gi Haran nolemo. Nokwayo mondo Jehova Nyasaye okonye yiero nyako ma Isaka ne dhi kendo. E yo mane? Nokwayo mondo Nyasaye okel nyako ma nodwaro miyo Isaka obi e sokono. To ka Eliezer ne dhi kwayo nyano pi modho, nyano ne dhi miyo nyaka ngamia mag Eliezer duto pi modho. (Chakruok 24:12-14) To nyako mane sie ma nobiro e dho sokono, kendo timo mana kaka Eliezer nokwayono? Mana Rebeka! Temie paro kaka Rebeka downijo e chunye ka dipi ni nowinjo ka Eliezer pimo ne joodgi gima notimone!

wp16.3 14 ¶6-7

“Anadhi”

Noyudo Eliezer osewuoyo gi Ibrahim e wi wachno jumbe moko mosekalo kopenje niya: Nade ka ‘dipo ni nyako ok oyie luwa?’ Ibrahim nonyise niya: “Inigonyri e kuong’ruokna.” (Chakruok 24:39, 41) Rebeka bende ne nyaka chiw pache kuom wachno kata obedo ni pod ne en e bwo jonyuolne. Eliezer ne mor ahinya gi kaka weche nodhi kuom mano, ka ne piny oru nokwayo ka ginyalo dok Kanaan gi Rebeka. Kata kaman, joodgi Rebeka ne dwar ni pod gibel kanyo kuom ndalo apar kama. Gikone, ne gitieko wachno kama: “Wanaluong nyako, wanapenj dhoge.”—Chakruok 24:57.

Koro, dwoko ma Rebeka ne dhi chiwo ne dhi kelo lokruok mduong’ ahinya e ngimane. Ne odhi wacho ang’o? Be ne odhi dok ne wuon-gi kod owadgi kokwayogi mondo gikonye kik odhi kama ne pok odhie nyaka nene? Koso noneno ni Jehova e ma ne tayo gik ma nosetimorego, kendo nodwaro siro kama onyalo? Dwoko ma nochivo nonyiso ayanga kaka noneno lokruok ma ne chiegni timore e ngimaneno. Nowacho kama: “Anadhi.”—Chakruok 24:58.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

wp16.3 12-13

“Anadhi”

Odhiambo moro bang’ pong’o pi e dapige, jaduong’ moro noringo ka dhi ire. Jaduong’no nowachone kama: “Asayi, miya pi matin mar dapigi amodhi.” Jaduong’no nokwaye pi kotiyo gi weche mang’won ahinya! Rebeka ne nyalo fwenyo ni jaduong’no noa e wuoth moro mabor. Omiyo, noyieyo dapi-genpiny kendo nomiye pi mondo omodhi, ok nomiye mana pi matin ma ne jaduong’no okwaye to nomiye pi morome, mang’ich ndi. Nofwenyo ni jaduong’no ne nigi ngamia apar ma ne nindo machiegni kanyo kendo ne onge pi e mbero kama jamni modhoe. Rebeka noneno ka jaduong’no ng’iye gi wang’ mang’won kendo ne oikore kecho jaduong’no. Omiyo Rebeka nowachone niya: “Anaumbi ni ngamia magi bende, nyaka gitiek modho.”—Chakruok 24:17-19.

Ne ni Rebeka ne oikore miyo ngamiago pi to ok mana mar kamano, noikore miyogi pi machop kama giwinjo kama pigno odhiye. Parie ni ngamia achiel kende nyalo modho pi maromo lita 95! Kapo ni ngamia apargo duto ne nigi riyo, donge mano ne dhi dwarore ni Rebeka otuomnegi pi kuom

seche mang'eny? Kata kamano, nenore ni ngamiago ok ne nigi riyu ahinya. Dibed ni Rebeka nong'eyo mano? Nokiya. Nochiwore kendo noikore timo kar nyalone mondo orwak wendono. Jadiung'no bende ok nogeng'e timo kamano. Koro, ne ong'iyu kaka Rebeka reto e soko mondo otuom pi gi dapige, kendo kaka oolo pigno e mbero ma ngamiago ne modhoe.—Chakruok 24: 20, 21.

wp16.3 13, weche moler piny.

“Anadhi”

Ne en seche mag odhiambo. Onge kamoro amora e siganano ma nyiso ni Rebeka noumbo pi e sokono kuom seche mang'eny. Bende, onge kama wacho ni ka nodok odgi noyudo ka joodgi osenindo, kata ni ng'a-to nobiro manye nikech nobudho ahinya e soko.

wp16.3 15 ¶3

“Anadhi”

Gikone, ne gichopo kama ne gidhie. Ka ne ngamia ma ne giwuothogo kalo Negeb, kendo koro piny ne yuso, Rebeka noneno dichwo moro ka wuotho e puodho. Nenore ni dichwono ne nigi paro matut kuom wach moro. Muma wacho ni mapiyo Rebeka, “nolor e ngamia.” Samoro nolor mapiyo kata kapok ngamiano ogoyo chonge piny, kae to nopenjo jadiung'no niya: ‘Jal ma wuotho e puodho kabiro romonwa, en ng'a?’ Ka nonyise ni mano en Isaka, Rebeka nokawo nanga moumogo wiye. (Chakruok 24: 62-65) Ang'o momiyo noumo wiye? Nenore ni gima notimono ne nyiso ni omiyo dichwo ma ne dhi kendeno luor matut. Bolruok kamano en gima nyalo nenore ne jomoko e kindewagi kaka tim ma nyachon. Kata kamano, waduto wanyalo puonjore kuom

ranyisi ma Rebeka noketo mar nyiso kido mar bolruok, nikech waduto wabedoga mamor sama waneno ka ji nyiso kidono.

MACH 16-22

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | CHAKRUOK 25-26

“Esau Nouso Pokne mar Bedo Wuoyi Makayo”

it-1-E 1242

Jakobo

Isaka nohero Esau ahinya. Esau ne en jadwar, nokwiny, kendo ne oonge gi kido mar horruok. Jakobo to “nohero bet e hembe, kendo ne en ng'at makare [Hib., tam].” Nodak e ngima mokuwe, nohero tije mag dala, kendo min-gi nohere ahinya. (Cha 25:27, 28) Tam en dho Hibrania ma itiyogo kuonde mamoko bende kiwuoyo kuom joma Nyasaye oyiego. Kuom ranyisi, “jo ma ohero chuero remo osin gi ng'ato ang'ata ma onge ketho,” kata kamano, Jehova to wacho ni ‘ngima ng'at ma onge ketho nobed gi kuwe lilo.’ (Nge 29:10; Za 37:37) Ayub “ne en ng'at ma onge ketho [Hib., tam] kendo ma timne tir.”—Ayu 1:1, 8; 2:3.

w19.02 16 ¶11

Ang'o Momiyo Onego Wago Erokamano?

¹¹ Gima lit en ni nitie jomoko miwuoyo kuomgi e Muma ma ne onge gi chuny mar goyo erokamano. Kuom ranyisi, kata obedo ni **Esau** ne opon e Iwet jonyuol ma nohero Jehova kendo miye luor, ne ok okawo weche Nyasaye e yo mapek kata goyo erokamano nikech gik ma Nyasaye ne timone. (**Som Jo-Hibrania 12:16.**) Mano ne onenore nade? Norikni yie ne Jakobo owadgi matin mondo okaw thuolo mar bedo wuoyi

makayo mana nikech dengu. (Cha. 25:30-34) Bang'e, Esau noywago ang'e kuom gima notimono. Nikech ne ok okawo mapek thuolo mar bedo wuoyi makayo, ne ok owinjore oywag kata matin ka ne ok oyudo gueth mag wuoyi makayo.

it-1-E 835

Kayo

Chakre chon, wuoyi ma kayo e ma ne ogen ahinya kendo en e ma notelo ne joodgi ka wuon-gi otho. Ne imiye pok ma nyadiryo kuom mwandu duto mag wuon-gi. (Rap 21:17) Chieng' ma ne Josef ogwelo owetene mondo ochiem kode, Reuben ne obet kama wuoyi ma kayo nonego obedie. (Cha 43:33) Kata kamano, thothne Muma ok riedga nyinge yauot ng'ato kaluwore gi kaka nonyuolgi mondo omigo wuoyi ma kayo duong'. Kinde mang'eny, wuoyi mike-toga mokwongo en mong'ere ahinya kata momakore motegno gi Nyasaye.—Cha 6:10; 1We 1:28; pim gi Cha 11:26, 32; 12:4; som *BIRTHRIGHT; INHERITANCE*.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

w17.12 15 ¶5-7

Penjo Moa Kuom Josombwa

We wasom ane kendo ndiko mar Jo-Hibrania 12:16 ma wacho niya: "Tang'uru mundo ng'ato kik bedie e kindu ma jaterruok, kata ng'ato ang'ata ma ok kaw gik mowal e yo mapek kaka dwarore, kaka Esau ma ne owito ratirone mar bedo kayo kane owile gi chiemo ma nyadichel." Ndikono temo wacho ang'o?

Jaote Paulo ne ok wuo e wi anyuola mar Mesia. Ne oyudo oa jiwo Jokristo ni 'gilos ne tiendegi nderni moriere tir.' Mano ne dhi miyo kik 'gichwe ma ok giyudo ng'wono

mogundho mar Nyasaye,' ma en gima ne nyalo timorenegi kapo ni gidonjo e timbe mag terruok. (Hib. 12:12-16) Kapo ni ne ginyalo donjo e timbe ma kamago, ne ginyalo chalo gi Esau. Esau ne 'ok okawo gik mowal e yo mapek kaka dwarore,' omiyo notimo gombo mag ringruok ma ok odewo weche Nyasaye.

Esau nodak e kinde ma jotich Nyasaye moko machon ne pod ngima, kendo seche moko nonyalo gologa misengni. (Cha. 8:20, 21; 12:7, 8; Ayub 1:4, 5) To nikech ne ok ogeno weche Nyasaye, nolalo thuolo mabeyogo duto mana nikech chiemo ma nyadichel. Nyalo bedo ni ne ok odwar ni chandruok ma ne okor ni ne dhi yudo koth Ibrahim oyude. (Cha. 15:13) Esau bende nonyiso ni ne ok ogeno weche Nyasaye ka ne okendo mon ariyo ma ne ok lam Jehova, ma bang'e nokelo ne jonyuolne lit mang'eny. (Cha. 26:34, 35) To mano kaka nopogore ahinya gi Jakobo ma ne okendo mana jatich Nyasaye!—Cha. 28:6, 7; 29:10-12, 18.

it-2-E 245 ¶6

Miriambô

Kata obedo ni Muma kwero tim mar wacho miriambo ka wadwaro hinyo ng'ato kata ketho nyinge, mano koro ok nyis ni wan gi ratiro mar nyiso ji weche madier ma wang'eyo kuom jomoko. Yesu Kristo nosiemowa niya: "Kik umi guogi gik maler, bende kik umi anguche kiteu mag lulu, nimir di po ka ginyonogi mi gilokore kodu kendo kidhou." (Mat 7:6) Mano e momiyo, kinde moko Yesu ne ok wach weche duto mong'eyo e wi wach moro, kata dwoko penjo mopenje achiel kachel. Nong'eyo ni mano nyalo kelo chandruok ma samoro ne inyalo geng' chon. (Mat 15:1-6; 21:23-27;

Joh 7:3-10) Mano bende e gimomiyo Ibrahim, Isaka, Rahab, gi Elisha ne otamore wacho weche moko ne joma ok lam Jehova.—Cha 12:10-19; sula mar 20; 26:1-10; Jos 2:1-6; Jak 2:25; 2Ru 6:11-23.

MACH 23-29

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | CHAKRUOK 27-28

“Jakobo Noyudo Gueth ma ne En gi Ratiro mar Yudo”

w04-SW 4/15 11 ¶4-5

Rebeka ne En Dhako Mohero Nyasaye Kendo Makawo Okang’

Muma ok nyiswa ka be Isaka ong’eyo ni Esau nyaka tine Jakobo. Kata kamano, Rebeka gi Jakobo to ong’eyo ni Esau e ma onego oyud gueth. Rebeka kawo okang’ mapiyo sama owinjo ni Isaka dwarz gue-dho Esau bang’ ka Esau osetedone chiemo ma oago e dwar. Rebeka ne en ng’at makawo okang’ mapiyo kendo ma jakinda kata ka pod ne en rawera. Onyiso Jakobo mondo odhi e kueth mondo okelne nyidiek ariyo. Odwaro tedo chiemo ma jaode ohero ahinya. Odwaro ni Jakobo owuondre ni en Esau e ka oyud gueth. Jakobo tamore wachno. Owacho ni ka wuon-gi ofwenyo gima gichano timono, to obiro kuong’! Rebeka saye ka wacho niya: “We mundo kuong’no omaka wuoda.” Bang’ mano, oloso chiemo, orwakone Jakobo lep Esau mondo Jakobo ochal ka gima en Esau, kae to onyise ni koro odhi ir wuon-gi.—Chakruok 27:1-17.

Ok nyiswa gimomiyo Rebeka timo kamano. Ji mang’eny wachoga ni notimo marach, kata kamano, Muma to ok wach kamano. Kata Isaka bende ok wach ni Rebeka noti-

mo marach bang’ fwenyo ni Jakobo e ma noguedho. Kar mano, Isaka medo mana guedho Jakobo. (Chakruok 27:29; 28:3, 4) Rebeka nong’eyo gima Jehova nokoro e wi yawuote. Omiyo, nokawo okang’ mondo Jakobo e ma oyud gueth ma ne en gi ratiro mar yudo. To mano ne oluware gi dwarz mar Nyasaye.—Jo-Rumi 9:6-13.

w07-SW 10/1 31 ¶2-3

Penjo Moa Kuom Josombwa

Muma ok nyiswa gimomiyo Rebeka gi Jakobo nokawo okang’ ma kamano, kata kamano, onyisowa ni gigo notimore apoya. Onego wang’ ni Wach Nyasaye ok kwed gima Rebeka gi Jakobo notimo to bende ok onego wati gi ranyisino ka warendore ni miriambo kod wuond ber. Kata kamano, Muma leronwa weche moko e gima ne otimoreno.

Mokwongo, Muma nyisowa maler ni Jakobo e ma nonego oyud gueth to ok Esau. Ka gigo pok otimore, Esau ne oseuso ne Jakobo ratiro mare mar bedo wuoyi ma kayo mana gi chiemo nukech kech ne kaye. “Esau nochayo pokne kaka wuoyi makayo.” (Chakruok 25:29-34) Omiyo, Jakobo nodhi ir wuon-gi mondo oyud gueth ma ne en gi ratiro mar yudo.

it-1-E 341 ¶6

Gueth

E ogendni moko, wuoro e ma ne guedhoga yawuote sama ochiegni tho. Mano ne en gima okaw mapek ahinya. Mano e momiyo Isaka ne oguedho Jakobo koparo ni ne en Esau wuode ma kayo. Noguedho Jakobo ahinya moloyo Esau owadgi kosayo Jehova mondo okonye chopo wechego nukech en koro nosebedo muofu kendo noseti. (Cha 27:1-4, 23-29; 28:1, 6; Hib 11:20; 12:16, 17)

Bang'e, Isaka nomedo guedho Jakobo ka koro ong'eyo maler ni mano ne en Jakobo to ok Esau. (Cha 28:1-4) Ka pok Jakobo otho, ne okwongo oguedho yawuot Josef ariyo kae to oguedho yawuote owuon. (Cha 48:9, 20; 49:1-28; Hib 11:21) Bende, ka Musa pok notho, noguedho Jo-Israel duto. (Rap 33:1) Jogo duto nokoro gik ma ne dhi timore bang'e. Kinde moko ng'at ma ne chiwo gueth ne keto lwete e wi ng'at ma ne oguedhono.—Cha 48:13, 14.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

w06-SW 4/15 6 ¶3-4

Weche ma Nyalo Konyi Ng'eyo Kaka Inya-lo Wuoyo gi Jaodi

Be Isaka gi Rebeka ne wuoyo maber kaka dhako gi dichwo? Chandruok nochako bendoe e odno bang' ka Esau nokendo nyi Heth. Rebeka "ne siko" ka wacho ne Isaka niya: "Nyi Heth miyo ngimana bedo matek ahinya. Ka di po ni Jakobo [wuodgi matin] bende okendo nyi Heth . . . , kare ber mondo atho athoya." (Chakruok 26:34; 27:46) Rebeka nowacho maler gima nopalero e wi wachno.

Isaka nonyiso Jakobo ni kik okend nyi Kanaan. (Chakruok 28:1, 2) Weche ma Rebeka nowachogo nowinjore maler. Isaka gi Rebeka notieko loso wach mapekno e yo maber kendo giketonwa ranyisi maber monego waluw. To nade ka dichwo gi dhako ok owinjore e wach moro? Ang'o ma ginyalo timo?

w04-SW 1/15 28 ¶6

Puonj Mayudore e Bug Chakruok—II

28:12, 13—Ang'o momiyo lek ma Jakobo noleko motudore gi "ngas" ne en lek makende? "Ngas" ma nyaka bed ni ne chalo

gi kite mopang ka dhi malo, nyiso ni nitie tudruok e kind joma ni e piny kod polo. Malaike ma ne idho kendo lor e ngasno nyiso ni Jehova tiyo gi malaikego e yo makende sama odwaro tudore gi jotichne moyiego. —Johana 1:51.

MACH 30—APRIL 5

MWANDU MA YUDORE E WACH NYASAYE | CHAKRUOK 29-30

"Jakobo Kendo"

w03-SW 10/15 29 ¶5

Jakobo Nokawo Mapek Winjruokne gi Nyasaye

Ka ne ng'ato dwarz timo singruok mar kend gi nyako moro, ne nyaka onyomb. Bang'e, chik Musa nowacho maler ni ka ng'ato onindo gi nyako ma silili ma pok onyuom, ng'atno ne onego ochul shekel 50 mag fedha. Jasomo moro miluongo ni Gordon Wenham nowacho ni mano "e mich maduong'ie moloyo ma ne inyuomogo nyako" kata kamano, jomoko to ne chiwo mich "matin ne mano." (Rapar mar Chik 22: 28, 29) Jakobo ne ok nyal yudo chudono, omiyo, ne oyie tiyo ne Laban kuom higni abiriyo. Wenham medo wacho niya: "E piny Babulon machon, jotich ne yudoga mana nus shekel kata shekel achiel e dwe, (ma en shekel 42 nyaka 84 kuom higni abiriyo) omiyo, Jakobo ne ochiwo ne Laban mich maber ahinya mondo okend Rahel." Laban noyie gi wachno mapiyo.—Chakruok 29:19.

w07-SW 10/1 8-9

Nyimine ma "Nogero Dhoudi mag Israel"

Be Lea nochano mondo owuond Jakobo? Koso ne nyaka otim mana gima wuon-gi nowacho? To Rahel ne ni kanye? Be ne

ong'eyo gima dhi nyime? Ka en kamano, nowinjo nade? Be ne onyalo tamore timo gima wuon-gi owacho? Muma ok miwa dwoko mag penjogo. Bed ni Lea gi Rahel ne paro ang'o e wi wachno, gima duong' en ni bang'e wachno nowang'o i Jakobo. To mano e momiyo Jakobo ne oywak ne Laban to ok nyige kowacho niya: "Donge ne wawinjore ni atiyoni mundo imiya Rahel, to koro ang'o momiyo iwuonda? Laban ne odwoke niya: "Ok watimga kamano thurwa kae, ok nyal kend nyako matin ka pok okend maduong'. Koro rit nyaka itiek juma achiel gi Lea. Bang' mano, abiro miyi Rahel ka iyie tiyona kuom higni abiriyo mamoko." (Chakruok 29:25-27) Ne owuond Jakobo mobedo jadoho kendo mano nokelo nyiego mang'eny.

it-2-E 341 ¶3

Kend

Nyasi mar kend. Kata obedo ni ne onge chenro malong'o mag arus, onge kiawa ni nyasi mag arusgo ne kelo mor ahinya e piny Israel. E odiechieng arus, nyako ma ne idhi kend ne timo ikruok mathoth ahinya. Ne olwokore kae to owichore gi mo mang'we mamit. (Pim gi Ru 3:3; Eze 23:40.) Seche moko jatich ma dhako ne nyalo konye tueyo msip e kore kendo rwakone law ma rachar modus maber kaluwore gi nyalo mare. (Jer 2:32; Fwe 19:7, 8; Za 45:13, 14) Nobidhore gi gige dusruok ka po ni ne en gi nyalo mar timo kamano (Isa 49:18; 61:10; Fwe 21:2), kendo noumore gi nanga ma rep rep ma chalo net, chakre wiye nyaka tiende. (Isa 3:19, 23) Mano e momiyo Laban ne owuondo Jakobo e yo mayot ma omiye Lea kar miye Rahel. (Cha 29:23, 25) Rebeka noumore gi nanga ka ne ochiegne

romo gi Isaka. (Cha 24:65) Mano ne nyiso ni miahoyie bolore ne chwore.—1Ko 11:5, 10.

Nono Puonj Manie Wach Nyasaye

it-1-E 50

Kawo nyithindo ma ok inyuolo mondo obed meki

Rahel gi Lea ne neno nyithindo ma ne Jakobo onyuolo gi jotijegi kaka nyithindgi giwegi, tiende ni, 'nyithindo monyuol e chongegi.' (Cha 30:3-8, 12, 13, 24) Nyithindogo bende ne yudo pok mana kaka nyithind Jakobo mamoko ma mondene nonyuolone. Gin bende ne gin nyithind Jakobo. To bende, nyithindogo ne bedo mag Rahel gi Lea nikech minegi ne gin jotij Rahel gi Lea.

w04-SW 1/15 28 ¶7

Puonj Mayudore e Bug Chakruok-II

30:14, 15—Ang'o momiyo Rahel noyie wiloggi Lea thuolo mar nindo gi Jakobo mondo oyud olembe mag mandrek? E kinde machon, olembe mag mandrek ne itiyo go kaka yedhe ma mero kata gima dwoko rem chien sama leche ogwenyore. Bende, ne iwacho ni olemono ne chiero gombo mag nindruok kata konyo e mako ich. (Wer Mamit Moloyo Wende Duto 7:13) Kata obedo ni Muma ok nyiswa gimomiyo Rahel ne dwarzolembe mag mandrek, nyalo bedo ni noparo ni mandrekgo ne nyalo konye mako ich mondo ogolne wich-kuot mar bedo ma onge nyathi. Kata kamano, higni moko nokalo e ka bang'e Jehova ne "ogonyo iye." —Chakruok 30:22-24.